

Mladá veda

Young Science

Špeciálne vydanie

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 9, ročník 5., vydané v decembri 2017

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Château de Chambord. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

NÁZORY UČITEĽOV NA ĎALŠIE VZDELÁVANIE

TEACHERS' VIEWS FOR FURTHER EDUCATION

Daniel Kučerka, Mária Vargová, Monika Kučerková¹

Daniel Kučerka pôsobí ako vedúci katedry oborových didaktík na Vysokéj škole technickej a ekonomickej v Českých Budějoviciach. Jeho profesijné zameranie je orientované na didaktiku technického vzdelávania, metodiku praktického vzdelávania v technicky orientovaných odboroch hlavne so zameraním na strojárské predmety stredných odborných škôl. Súčasne sa zameriava na riešenie problematiky integrovaných didaktických pracovísk pre učiteľov strojárskych predmetov. Mária Vargová pôsobí na Vysokéj škole technickej a ekonomickej v Českých Budějoviciach. Vedecko-výskumná činnosť menovanej je zameraná na oblasť didaktiky, modernizácie a aktualizácie metód, foriem a obsahu technicky zameraných predmetov na základných a stredných školách. Monika Kučerková je stredoškolskou učiteľkou anglického, slovenského a ruského jazyka na SOŠE Trnava. Súčasne pôsobí ako externá pracovníčka katedry oborových didaktík hlavne v oblasti prekladania odborných textov, tlmočnickej a publikačnej činnosti.

Daniel Kučerka acts as the Head of Department of fields didactic in the Institute of Technology and Business in České Budějovice. His professional focus is concentrated on didactics of technical education, the methodology of practical education in technical fields mainly focusing on engineering subjects of secondary school. Nowadays he focuses at solving the problems of integrated didactic workplaces for teachers of engineering subjects. He is the author or co-author of several technical and didactic monographs and university textbooks. He presents the results of his activities in domestic and foreign scientific conferences and his publication outputs are in domestic and foreign technical and pedagogical journals and magazines. Mária Vargová acts as an assoc. prof at the Institute of Technology and Business in České Budějovice. Her research activities are focused on the area of education, modernizing and updating of methods, forms and content of technically oriented subjects at primary and secondary schools. She presents the results of her activities through special seminars, methodical days, specialized domestic and international scientific conferences (video conferencing) and workshops and publishing them in domestic and foreign magazines and anthologies.

Monika Kučerková is a secondary school teacher of English, Slovak and Russian language at SOŠE Trnava. At the same time she works as an external employee of the department of

---

¹ Adresa pracoviska: Ing. Daniel Kučerka, PhD., ING-PAED IGIP, EUR ING; doc. PaedDr. Mária Vargová, PhD.; PhDr. Monika Kučerková
The Institute of Technology and Business in České Budějovice, Okružní 517/10, 370 01 České Budějovice, ČR
E-mail: kucerka@mail.vstecb.cz, vargovam2@mail.vstecb.cz, kucerkova@mail.vstecb.cz

didactics, especially in the field of translation of specialized texts, interpreting and publishing activities.

Abstract

The teacher facilitates learning and helps the students to acquire new knowledge. The education system is valid for pupils but also for teachers and is given by the Ministry of Education, Youth and Sports. A stagnant teacher, a non-educated teacher, can cause gaps in knowledge, skills and habits among pupils. Many experts have advised this shortcoming. The authors analyze the problem and report the results in this paper. They deal with the research that focuses on further teacher education.

Key words: teacher, further education, system of further teacher's education

Abstrakt

Učiteľ žiakom uľahčuje vzdelávanie a pomáha im získavať nové poznatky. Systém vzdelávania platí pre žiakov ale aj pre učiteľov a je daný MŠVVaŠ SR. Stagnujúci učiteľ, učiteľ, ktorý sa nevzdeláva, môže spôsobiť u žiakov medzery vo vedomostiach, zručnostiach a návykoch. Veľa odborníkov avizovalo tento nedostatok. Autori analyzujú problém a výsledky uvádzajú v príspevku. Zaoberajú sa výskumom, ktorý je zameraný na ďalšie vzdelávanie učiteľov.

Kľúčové slová: učiteľ, ďalšie vzdelávanie učiteľov, systém ďalšieho vzdelávania učiteľov

Úvod

Vzdelávanie je proces získavania vedomostí, zručností a návykov. Na školách sa uskutočňuje prostredníctvom vyučovacieho procesu, do ktorého vo vzájomnej interakcii vstupuje učiteľ a žiaci. Učiteľ významnou mierou ovplyvňuje kvalitu pedagogického procesu. Jeho práca spočíva v riadení poznávacej a praktickej činnosti žiakov, v riadení formovania ich vzťahu k životu a v riadení rozvoja celej ich osobnosti. Je to jedno, či sa jedná o učiteľa základnej, strednej alebo vysokej školy. Zvlášť významné sú jeho pedagogické kompetencie. Průcha (2002, In M. Miklošiková, 2013, s. 12) ich charakterizuje „jako soubor profesních a osobnostních dovedností a dispozic, kterými by měl být vysokoškolský učitel vybaven, aby mohl efektivně vykonávat své pedagogické činnosti“. Získava ich absolvovaním vysokej školy a príslušného pedagogického štúdia. Sú to aktivity, činnosti učiteľa, ktorými žiaka motivuje, usmerňuje a riadi jeho vzdelávanie.

Vzdelávanie vo vyučovacom procese sa uskutočňuje v niekoľkých etapách. Spravidla sa jedná o projektovanie vyučovacieho procesu, procesnú stránku vyučovacieho procesu a vyhodnotenie výsledkov výučby a vlastnej pedagogickej činnosti. Ide o vytváranie a rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov, ktorých učiteľ vedie k osvojeniu základných pracovných zručností a návykov, k organizácii a plánovaniu práce a k používaniu vhodných učebných pomôcok.

Systém vzdelávania pedagogických pracovníkov

Ďalšie vzdelávanie učiteľov (pedagogických zamestnancov) na základných a stredných školách je forma udržiavania, obnovovania a získavania kompetencií vo vyštudovanom alebo

v inom vednom odbore. Zároveň je to aj nadobúdanie kompetencií učiteľa pri práci s modernou didaktickou technikou. Kol. autorov(s. 104) uvádza, že „**jednou z perspektívnych možností profesionalizácie učiteľstva sa javí posilňovanie kvality ich kontinuálneho profesijného vzdelávania (KVU), ktoré predstavuje špecifický subsystém ich celoživotného vzdelávania. KVU nadobúda v každej krajine rôznorodú podobu foriem a metód, čím inšpiruje k hľadaniu najefektívnejších prístupov podnecujúcich kvalitu ich práce a následne edukácie v školských systémoch**“. Ďalej autori uvádzajú, že „**profesijný rozvoj učiteľov školy predstavuje dlhodobý proces, ktorého súčasťou je viacero etáp**“ (s. 111). Svoj názor komentovali modelom KVU, ktorý navrhli ako nekončiaci proces, kontinuálne stále pokračujúci proces. Podľa modelu kontinuálne vzdelávanie učiteľov ako súčasť celoživotného vzdelávania predstavuje sústavný proces získavania vedomostí, zručností a spôsobilostí. MŠVVaŠ SR v súlade so zákonom č. 317/2009 Z. z. akreditovalo do konca januára 2016 celkovo 1567 programov kontinuálneho vzdelávania pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov a kategórie odborných zamestnancov, kariérové pozície špecialistov pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, ako aj pre kariérové pozície vedúcich pedagogických zamestnancov alebo vedúcich odborných zamestnancov. Zároveň MŠVVaŠ SR akreditovalo vysokým školám do konca januára 2016 spolu 101 programov doplnujúceho pedagogického štúdia.

<https://www.minedu.sk/data/att/9841.pdf><http://www.minedu.sk/akreditacie-v-rezorte-skolstva/>.

Systém ďalšieho vzdelávania učiteľov je závislý od odporúčenia vedenia školy. Riaditeľ zodpovedá za kontinuálne vzdelávanie, ktoré koordinuje podľa ročného plánu kontinuálneho vzdelávania. Znamená to, že má v kompetencii či odporučí učiteľa na vybrané formy ďalšieho vzdelávania organizované vzdelávacími inštitúciami na to určenými v zmysle zákona 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch, § 35 ods. 2. Tento zákon delí kontinuálne vzdelávanie učiteľov podľa § 35 ods. 4 na druhy:

- adaptačné vzdelávanie,
- aktualizčné vzdelávanie,
- inovačné vzdelávanie,
- špecializačné vzdelávanie,
- funkčné vzdelávanie,
- kvalifikačné vzdelávanie.

V súčasnej dobe adaptačné a funkčné vzdelávanie sú nezávislými formami vzdelávania a majú vplyv na výkon začínajúceho učiteľa alebo riadiaceho pedagogického pracovníka. Aktualizačné a inovačné vzdelávanie je po ukončení hodnotené kreditmi a po získaní dostatočného počtu kreditov (t.j. 30 kreditov) sa môže zamestnanec prihlásiť na prípravné atestačné vzdelávanie. Prípravné atestačné vzdelávanie je ukončené prezentáciou pred lektorom kurzu alebo trojčlennou komisiou bez priznania kreditov. Po absolvovaní tohto procesu je učiteľ spôsobilý na podanie si prihlášky na získanie kvalifikácie učiteľ s 1. atestáciou alebo učiteľ s 2. atestáciou. Špecifickým prípadom získania 2. atestácie je úspešné ukončenie tretieho stupňa vysokoškolského vzdelania a má najmenej šesť rokov pedagogickej praxe.

Samostatným typom vzdelávania je špecializačné vzdelávanie. Je to spôsob získania vedomostí zo špecializovaných činností alebo spôsob rozšírenia si počtu aprobačných predmetov.

Názory pedagogických pracovníkov na systém ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov

Doba, v ktorej žijeme, potrebuje schopných pedagogických pracovníkov, ktorí akceptujú nové požiadavky na učiteľa a s tým súvisiace ich ďalšie vzdelávanie. Aj v minulosti sa musel učiteľ vzdelávať. Po piatich rokoch od skončenia vysokej školy musel absolvovať dvojročné postgraduálne štúdium a musel sa povinne zúčastňovať odborných seminárov, ktoré pre nich pripravovali metodické centrá. V súčasnosti sa učitelia zúčastňujú ďalšieho vzdelávania buď povinne alebo z vlastného záujmu, sú však prípady, že sa ho vôbec nezúčastňujú. Daný problém riešili autori formou výskumu. Zisťovali názory učiteľov na systém ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov. Výskum uskutočnili dotazníkom ako výskumným nástrojom. Výskumu sa zúčastnilo 120 respondentov zo základných a stredných škôl z okresov Trnava, Senec a Hlohovec (tabuľka 1).

Škola	GJH TT	ZŠ AM TT	VII. ZŠ TT	SOŠA TT	SOŠE TT	SOŠ SC	SOŠ HC	Σ 7
Počet expertov	13	24	16	16	21	13	17	Σ120

Tabuľka 1 – Prehľad respondentov

Zdroj: vlastný

Na zistenie ich názorov na ich ďalšie vzdelávanie sme použili dotazník, v ktorom respondenti mohli vyjadriť svoj názor na systém vzdelávania. Mohli odpovedať v škále určite áno, skôr áno, neviem, skôr nie, určite nie. Otázky boli zamerané na konkrétne vytypované problémy, ktoré považujeme v súčasnosti za jedny z kľúčových problémov týkajúcich sa ďalšieho vzdelávania učiteľov.

Dotazník vyplnilo 120 expertov zo siedmych škôl. Boli to dve základné školy, jedno gymnázium a štyri stredné odborné školy. Školy sa nachádzajú na území troch okresov a to Trnava, Hlohovec a Senec. V dotazníku sme sa pýtali na spokojnosť respondentov so súčasným systémom vzdelávania. Nespokojnosť vyjadrilo až 100 expertov odpoveďami skôr nie alebo určite nie, čo predstavuje spolu až 83,3 % opýtaných (tabuľka 2).

škola hodnotenie	GJH TT	ZŠ AM TT	VII. ZŠ TT	SOŠA TT	SOŠE TT	SOŠ SC	SOŠ HC	Σ
určite áno	0	1	0	1	0	0	0	2
skôr áno	1	1	2	1	4	3	2	14
neviem	1	0	1	0	0	0	2	4
skôr nie	3	15	11	5	8	5	7	54
určite nie	8	7	2	9	9	5	6	46

Tabuľka 2 – Spokojnosť so súčasným systémom vzdelávania pedagogických pracovníkov

Zdroj: vlastný

Ďalšia položka bola zameraná na názor respondentov či je potrebné zrušiť kreditný systém. Ide o systém ďalšieho vzdelávania učiteľov, za čo získavajú určitý počet kreditov. Respondenti sa vyjadrili jednoznačne za zrušenie kreditov odpoveďami určite áno alebo skôr áno v počte 100 (83,3 %).

Na položku dotazníka zameraného na priznávanie kreditov zo školení alebo publikačnej činnosti riaditeľmi škôl, odpovedali rôzne. Za kladnú skúsenosť (riaditeľ ich priznáva) sa vyjadrilo 44 (36,7 %) pedagogických pracovníkov, za negatívnu skúsenosť (riaditeľ ich nepriznáva) sa vyjadrilo 40 (33,3 %) pedagogických pracovníkov a k problematike sa nevedelo vyjadriť 36 (30 %) pedagogických pracovníkov. Pri rozhovore s danými respondentami sme zistili, že k problematike sa nevyjadrili z dôvodu, že sa nezúčastňovali alebo neboli vysielaní na školenia (tabuľka 3).

Škola hodnotenie	GJH TT	ZŠ AM TT	VII. ZŠ TT	SOŠA TT	SOŠE TT	SOŠ SC	SOŠ HC	Σ
určite áno	1	0	3	1	3	0	1	9
skôr áno	1	5	5	0	3	3	1	18
neviem	1	1	0	2	2	1	6	13
skôr nie	1	10	6	3	6	3	5	34
určite nie	9	8	2	10	7	6	4	46

Tabuľka 3 – Priznanie získaných kreditov zo školení, kurzov alebo publikačnej činnosti riaditeľom školy
Zdroj: vlastný

Posledná položka bola otvorená a pedagogickí zamestnanci mohli vyjadriť svoj názor na zlepšenie systému vzdelávania pedagogických pracovníkom. K položke sa vyjadrilo len 9 (7,5 %) pedagogických zamestnancov. Tieto názory sa týkali skôr kritiky systému a chýbajúcich informácií z rôznych dôvodov. Konštruktívne pripomienky sa týkali absencie vzdelávania učiteľov technických predmetov a cudzích jazykov a zaraďovania učiteľov do platových tried podľa vzdelania a podľa odpracovaných rokov do príslušného stupňa v platovej triede. Niektoré z nich uvádzame:

- zlepšenie práce MPC Trnava – chýbajú informácie, ponuky učiteľa nachádzajú na stránke MPC Trenčín, MPC Bratislava,
- chýbajú školenia učiteľov technických predmetov a učiteľov cudzích jazykov,
- vzdelanie by malo byť vecou každého učiteľa, účasť na školeniach, nie je ešte zárukou kvality vyučovania,
- znížiť administratívu učiteľov,
- vzdelávanie nevykonávať dištančnou formou a e-learningom, lepšia je forma seminárov a aktivít vykonávaných s lektormi,
- rigoróznou skúškou a doplnkové pedagogické štúdium (DPŠ) vrátiť na úroveň 1. kvalifikačnej skúšky.

Prieskum ukázal, že pedagogickí pracovníci majú záujem na zmene a zdynamizovaní súčasného systému vzdelávania a podľa uvedených názorov pedagogických pracovníkov tiež na zvýšení iniciatívy detašovaných metodicko-pedagogických pracovníkov.

Záver

Pred platnosťou zákona 317/2009 Z. z. bola v platnosti Vyhláška MŠ SR č. 41/1996 Z. z., podľa ktorej za 1. kvalifikačnú skúšku po splnení podmienok bolo uznané DPŠ a rigorózna skúška. Dňom 1.11.2009 s účinnosťou vyššie citovaného zákona sa už novým pedagogickým pracovníkom alebo tým, ktorí sa rozhodli začať rigorózne konanie po účinnosti zákona za 1. atestačnú skúšku nezapočítava. DPŠ sa stala kvalifikačným predpokladom pre prijatie absolventa nepedagogickej fakulty za pedagogického pracovníka.

„Školy a učitelia môžu mať často veľmi odlišné predstavy o tom, ako by mal fungovať profesijný rozvoj. Tento rozpor sa môže efektívne riešiť, ak sú splnené podmienky:

- existencia motivácie učiteľov pre vlastný profesijný rozvoj,
- existencia kvalitnej analýzy vzdelávacích potrieb učiteľov,
- existencia podpory vzdelávania učiteľov vedením školy,
- existencia súladu programu školy a analýzy potrieb pedagogického zboru“ (Kol. autorov, 2006, s. 111).

Na tieto skutočnosti bol zameraný výskum. Výsledky poukázali na skutočnosť, že názor pedagogických pracovníkov na súčasný systém celoživotného vzdelávania pedagogických pracovníkov je naďalej pozitívny. Učitelia majú záujem o ďalšie vzdelávanie ale treba prehodnotiť jeho spôsob a možnosti a uznanie aktivít, ktoré sa týkajú ich pedagogickej profesie.

Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:

Ing. Lenka Ližbetinová, PhD.

Použitá literatúra

1. KOLEKTÍV AUTOROV. 2006. *Profesijný rozvoj učiteľa*. Prešov: Rokus s. r. o., s. 104, 111. ISBN 80-89055-69-9.
2. MIKLOŠÍKOVÁ, M. 2013. *Didaktika pro tvůrčí vysokoškolské učitele technických předmětů*. Žatec: OHŘE MEDIA spol. s. r. o., s. 12. ISBN 978-80-905122-4-5.
3. PRŮCHA, J. *Moderní vzdělávací technologie*. Praha: UJAK, 2003. 93s. ISBN 80-86723-01-1.
4. VARGOVÁ, Mária. Celoživotné vzdelávanie ako ďalšia forma vzdelávania. In: *Vzájomná informovanosť - cesta k efektívnej vedecko-pedagogickej činnosti*. Nitra: UKF, 2008, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-8094-300-4.
5. ZLÁMAL, J. Didaktika profesijného vzdelávania v širšom pedagogickom kontexte. Praha: UJAK, 2009. ISBN 978-80-86723-79-2.
6. ZÁKON č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch. <http://www.minedu.sk/akreditacie-v-rezorte-skolstva/>.
<https://www.minedu.sk/data/att/9841.pdf><http://www.minedu.sk/akreditacie-v-rezorte-skolstva/>.
7. ŠKOLSKÝ SYSTÉM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE. [cit. 13.9.2011]. Dostupné na internete: www.jobtour.eu
8. Zákon 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch. [cit. 6.10.2011]. Dostupné na internete: <http://www.zbierka.sk/Default.aspx?sid=15&PredpisID=209136&FileName=zz2009-003170209136&Rocnik=2009&AspxAutoDetectCookieSupport=1>.

9. ZÁKON 386/1997 Z.z. zo 4. decembra 1997 o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z. z. [cit. 6.10.2011].
Dostupné na internete:
<https://www.vedatechnika.sk/SK/VedaATechnikaVSR/Legislatva/Zakon%20č.%20386%201997%20Z.z.%20o%20ďalšom%20vzdelávaní%20a%20o%20zmene%20zákona%20NR>